

POROČILO O UDELEŽBI NA EVROPSKI KONFERENCI O SOCIALNEM VKLJUČEVANJU IN ZDRAVJU V SOFIJI

Med 27. in 29. septembrom 2007 je v Sofiji potekala Evropska konferenca o socialnem vključevanju in zdravju z naslovom »Preseganje meja«. V okviru evropskega projekta jo je organiziral koordinatorski mreže *Correlation network*, nizozemska nevladna organizacija AMOC/DHV. V omenjeni mreži sodeluje več kot 70 organizacij, od nevladnih, vladnih, uporabniških in mednarodnih, ki se ukvarjajo s socialnim vključevanjem marginaliziranih skupin, zavzemajo pa se zlasti za lažji dostop družbeno ranljivih skupin do zdravstvenih in socialnih programov. Mrežo sestavljajo zelo različne partnerske organizacije, in sicer programi za uporabnike drog, za prostitutke, za mlade, ki zapuščajo šolski sistem, programi za druge marginalizirane družbene skupine, združenja prostitutk in uporabnikov drog, vrstniški svetovalci, raziskovalni inštituti in nekatere transnacionalne organizacije. Iz Slovenije v tej mreži sodelujejo Inštitut za varovanje zdravja RS, Društvo za zmanjševanje škode zaradi uporabe prepovedanih drog Stigma in Fakulteta za socialno delo.¹

¹ Konferenca sta se udeležila tudi Samo Novakovič, predstavnik društva Sviti iz Koprca, in Vito Milošević, poznavalec slovenske »scene« na področju drog.

Delo v projektu *Correlation Network* (2005–2008), sofinancirano ga Evropska komisija, je razdeljeno na štiri področja: raziskovanje (evalvacije in zbiranje podatkov), javne razprave (na evropski in mednarodni ravni), težko dosegljive skupine (prostituti/prostitutke, mladi, migranti), metodologija (terensko delo, internet, krepitev moči).

Po poslušanju govorov ob odpiranju konference sem spoznala, da gostujemo v državi, v kateri se položaj na področju prepovedanih drog popolnoma razlikuje od položaja pri nas. Predsednik bolgarske nevladne organizacije *Hope* Rumen Donski je povedal, da je politika na področju drog v Bolgariji zelo represivna, da naj bi imelo 90 odstotkov intravenoznih uporabnikov drog hepatitis C in da so v zadnjih desetih letih le sto uporabnikov sprejeli na metadonsko zdravljenje. Groba ocena števila intravenoznih uporabnikov heroina se giblje med 15.000 in 32.000, od tega v Sofiji približno 8000. Osem odstotkov jih je po podatku iz leta 1999 okuženih z virusom HIV.

Med pestro ponudbo predavanj in dogodkov sem se odločila za vsebine, ki zajemajo raziskovalno dejavnost. Drugi dan sem se udeležila delavnice z naslovom *Pomen in vpliv znanstveno relevantnih raziskav na področju drog*, ki jo je moderirala Dagmar Hedrich, predstavnica Evropskega centra za spremljanje drog in zasojevnosti (EMCDDA). Na delavnici so bili predstavljeni različni evropski nacionalni sistemi zbiranja podatkov na področju zmanjševanja škode. Sodelujoči so predstavili pomembnost zbiranja podatkov s področja zmanjševanja škode. Xavier Majó-Roca, predstavnik Inštituta za javno zdravje iz Španije, je predstavil rezultate pilotske študije, v okviru katere so zbirali podatke o uporabnikih prepovedanih drog iz programov zmanjševanja škode. Predstavil je inštrumentarij, po katerem so zbirali podatke (vprašalnik, navodila za izpolnjevanje), način, kako so podatke zbirali, ter prednosti in pomanjkljivosti njihovega sistema. Abdala Toufik iz francoske Informacijske enote za zbiranje podatkov o prepovedanih drogah je predstavil podatke prve nacionalne študije s področja zmanjševanje škode, ki so jo izvedli novembra

2006 in je vključevala epidemiološko sliko tistih uporabnikov programov zmanjševanja škode v Franciji, ki so pomoč poiskali v obdobju enega tedna. V razpravi je opozoril na problem dvojnega štetja zasvojenih. Artur Malczewski, vodja Poljske informacijske enote, je spregovoril o razvoju programov zmanjševanja škode na Poljskem. Janine Plaisier z Nizozemske pa je govorila o pomenu spremljanja in vrednotenja intervencij. Razprava o relevantnosti zbiranja podatkov se je nadaljevala v popoldanskem času v okviru delavnice z naslovom *Protokol zbiranja podatkov iz naslova nizkopražnih programov*. Delovna skupina, sestavljena iz partnerjev projekta *Correlation*, Evropske agencije za spremljanje drog in zasvojenosti ter nekaterih nacionalnih informacijskih točk, je analizirala obstoječe nacionalne sisteme zbiranja podatkov v Evropi in oblikovala metodološko orodje (protokol in vprašalnik). Tega so preverili nekateri programi zmanjševanja škode na Portugalskem, Poljskem in v Nemčiji.

Na delavnici *Nova področja pristopov k zmanjševanju škode* so razpravljavci² poudarili pomembnost uporabe omenjenih pristopov v okviru različnih področij dela, od revščine, alkohola, zaporov do prostitucije. Sledila je delavnica, na kateri so predstavili kvalitativno študijo, s katero so skušali identificirati ovire pri dostopu do zdravstvenih in socialnovarstvenih programov pomoči v petih evropskih državah, in sicer na Portugalskem, Nizozemskem, Norveškem, Madžarskem in v Sloveniji. Študijo so izvajali partnerji iz omenjenih držav, za analizo pa je bil odgovoren Madžarski inštitut za raziskovanje drog in zasvojenosti RIDS. Študija je bila metodološko in vsebinsko pomanjkljiva. Rezultati, ki so bili predstavljeni, so bili zelo šibki, omejeni na posamezno državo oz. posamezno področje in precej odvisni od partnerja, ki je izvajal raziskavo. Nekatero oceno nacionalnih situacij so bile precej parcialne, omejene zgolj na populacijo

uporabnikov programa ene nevladne organizacije, in niso upoštevale realnega stanja v posamezni državi.

Zadnji dan konference se je začel s plenarnim zasedanjem o temi *Vključevanje in relevantnost uporabniške perspektive v raziskovanju in načrtovanju intervencij na področju socialne vključenosti in dostopa do zdravja*. Potekalo je v slogu »za in proti«. Vodja tega jutranjega šova John-Peter Kools je občinstvo razdelil v dva tabora. Predstavljeni sta bili dve trditvi. Prva je bila: »Marginalizirane skupine morajo raziskovalcem, politikom in svetovalcem narekovati, kaj storiti«. Druga trditev pa je bila: »Socialna vključenost me ne zanima«. Vnel se je pravi »boj« in oba tabora sta argumentirala razloge za in razloge proti. Po koncu »bitke« so strokovnjaki, ki so sedeli za okroglo mizo, razdelili nagrade za najboljše razpravljavce. Skoraj dve uri sta minili v za večino navzočih zabavnem šovu in pravzaprav nihče ni pomislil, da poleg strokovnjakov organizatorji niso povabili tudi uporabnikov, čeprav jih je bilo na konferenci kar nekaj. Sledila je na takšnih konferencah že tradicionalna predstavitev Inštituta za odprto družbo (*Open Society Institute*). Tokrat je Matt Curtis predstavil problematiko ruskih uživalcev drog, njihovo samoorganiziranje in opozoril na razširjeno uporabo drog in problematiko okuženih z virusom HIV v Rusiji.

Po uradnem koncu konference sem se udeležila sestanka uporabnikov drog, združenih v Mednarodno združenje uporabnikov drog (*International Network Of People Who Use Drugs – INPUD*, <http://www.INPUD.org>), ki ga vodi Belgijec Stijn Goossens.

Priznati moram, da sem od same konference vsebinsko pričakovala več. Vsaj to, da se po dveletnem srečevanju partnerjev, ki so vključeni v *Correlation Network*, ljudje ne bodo več tako strogo delili med »strokovnjake« in »uporabnike« in da bo uporabniška perspektiva intergrirana vsaj v nekaj delavnic.

Ines Kvaternik

² V skupini so bili: predstavnik nizozemske nevladne organizacije *Mainline* John-Peter Kools, predstavnika Mednarodnega združenja za zmanjševanje škode Jamie Bridge in Rick Lines ter predstavnica akademskih krogov, univerze v Veliki Britaniji, Linda Cusick.